

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády

**Celoštátne kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá
8. ročník, školský rok 2015/16
Testové úlohy pre kategóriu C (9. ročník ZŠ a 4. ročník OG)**

Poznámka: otázky monotematickej časti sú označené *

1.* V úvodnej fáze druhej svetovej vojny postupovali nemecké vojská veľmi úspešne, čoho výsledkom boli kapitulácie armád viacerých krajín v pomerne rýchlom slede. Z uvedených krajín a dátumov vytvorte správne dvojice a zapíšte ich do odpovedového hárku.

a) 10. 6. 1940	1) Nórsko
b) 10. 4. 1940	2) Belgicko
c) 15. 5. 1940	3) Dánsko
d) 28. 5. 1940	4) Holandsko

2.* Dňa 22. júna 1940 podpísali zástupcovia Nemecka a Francúzska v Compiègne dohodu o prímerí. Zástupcovia Nemecka si toto miesto nezvolili náhodou. Stručne vysvetlite, prečo si Nemci vybrali práve Compiègne.

3.* Metro vo veľkých mestách Európy slúžilo ľuďom v časoch druhej svetovej vojny nielen ako dopravný prostriedok, ale aj na iný veľmi dôležitý účel. Do odpovedového hárku zapíšte stručne, o aký ďalší účel šlo.

4.* Obdobie druhej svetovej vojny prinieslo priam dramaticky zrýchlený vývoj nových technológií, prístrojov a zbraní, ktorými sa bojujúce strany snažili získať výhodu nad nepriateľom. Viaceré z nich vznikli už pred vypuknutím vojny, do použiteľnej podoby a reálneho nasadenia však boli dovedené až počas nej. Spomedzi uvedených možností vyberte štyri takéto vynálezy, ktorých využitie významne ovplyvnilo priebeh vojny.

bombardovacie lietadlá, radar, balistické rakety, ponorky, sonar, prúdové lietadlá, lietadlové lode

5.* Stručne vysvetlite, čo to bol Cyklon B a uveďte, kde sa používal v priebehu druhej svetovej vojny.

6.* Prečítajte si nasledujúci text týkajúci sa jednej z najväčších tragédií v dejinách Poľska a opravte v ňom štyri chyby. Zvýraznený text je správny a nie je možné ho opravovať.

*V **apríli** 1944 v Katuni odkryli **masový hrob** tisícok poľských úradníkov. Tých **zavraždili** v priebehu vojny príslušníci nemeckej tajnej služby a armády.*

7.* Dôležitú úlohu na západnom fronte druhej svetovej vojny zohralo hnutie *Résistance*. Uveďte, o aké hnutie šlo a v ktorej krajine pôsobilo.

8.* Rím bol v auguste 1943 vyhlásený talianskou vládou za „otvorené mesto“. K takémuto kroku došlo počas druhej svetovej vojny v prípade viacerých miest. Stručne vysvetlite, čo to znamenalo a dôvod, prečo tak vláda urobila.

9.* Počas druhej svetovej vojny uskutočnili spojenci viacero vylod'ovacích operácií, ktoré významným spôsobom ovplyvnili priebeh bojov. Podľa uvedených indícií doplňte chýbajúce údaje k operáciám uvedených v odpoveďovom hárku.

10.* Na pripojených fotografiách sú dve najznámejšie „zázračné“ zbrane nacistického Nemecka, od ktorých si A. Hitler sľuboval, že zvrátia nepriaznivo sa vyvíjajúci priebeh vojny a prinesú Nemecku víťazstvo nad spojencami.

A

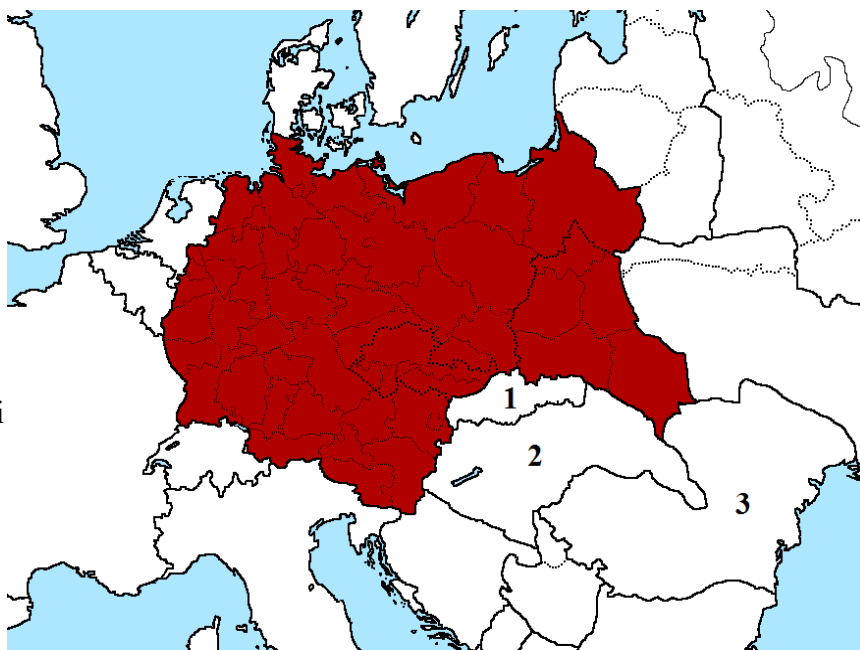

B

- a) Do odpoveďového hárku doplňte názvy, pod ktorými boli tieto zbrane známe.
b) Ktorá z nich bola balistická raketa?

11.* Pozrite sa na priloženú mapu zachytávajúcu situáciu v Európe v roku 1942, vrátane vyznačeného rozsahu nacistického Nemecka. Odpovedzte na nasledujúce otázky.

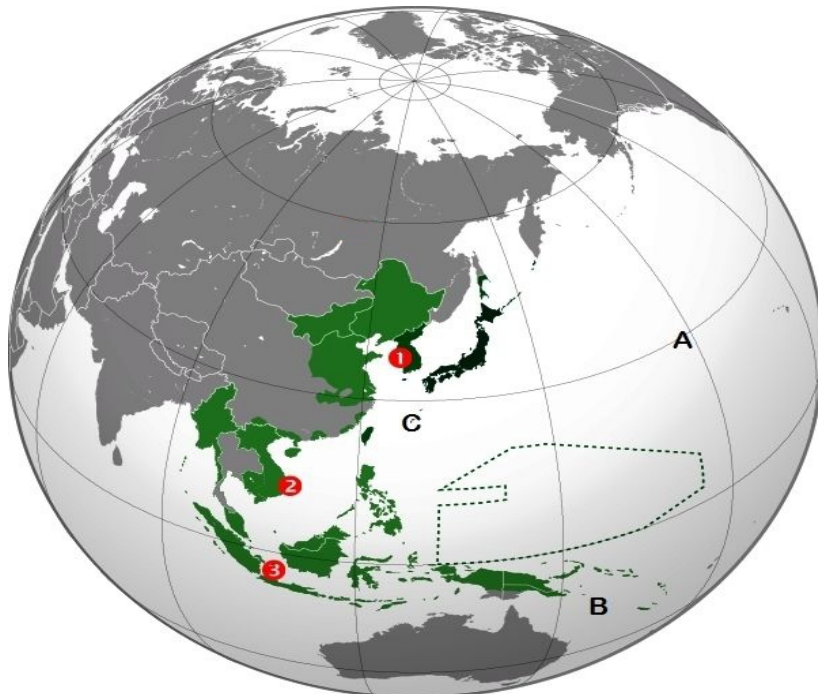
- a) Uvedte tri krajiny strednej a východnej Európy, ktorých územie si Nemecko podľa tejto mapy pripojilo v rokoch 1938 - 1942.
b) Ktoré štáty sa skrývajú pod číslami 1 – 3?

12.* Počas druhej svetovej vojny zohrali významnú úlohu dvaja muži zo Slovenska – Alfréd Wetzler a Rudolf Vrba. Vysvetlite stručne, čo sa im podarilo.

13.* Na pripojenom glóbuse sú písmenami A, B a C vyznačené približné miesta troch významných vojenských stretov či operácií druhej svetovej vojny v Tichomorí. K týmto písmenám vyberte správne bitky či operácie spomedzi uvedených možností.

Bitka v Koralovom mori, Bitka pri Midway, Výlodenie na Okinawe, Bitka pri Leyte, Bitka o Iwo Jimu

14.* Prezrite si glóbus v predchádzajúcej otázke a nájdite tam krajiny označené číslkami 1, 2 a 3. Odpovedzte na nasledujúce otázky.

- Uveďte, ktoré krajiny sa skrývajú pod jednotlivými číslami.
- Dve tieto krajiny boli pred vojnou kolóniami európskych štátov. Napíšte ktorých.

15.* Stručne napíšte, čím sa preslávil bombardér na dobovej fotografii.

16.* Norimberský proces v rokoch 1945 – 1946 mal za cieľ odsúdiť popredných predstaviteľov nacistického režimu ako vojnových zločincov. Veľká časť z nich sa však tomuto procesu vyhla. Z uvedených mien a osudov vytvorte správne dvojice a zapíšte ich do odpovedového hárku.

a) A. Hitler	1) spáchal samovraždu v britskom zajatí
b) J. Goebbels	2) spáchal samovraždu
c) H. Himmler	3) spáchal samovraždu po vynesení rozsudku smrti
d) H. Göring	4) spáchal samovraždu s celou rodinou

17. Parížska konferencia riešila aj problém národnostných menšín vo vznikajúcich štátoch. Vlády sa museli zaviazat', že menšiny budú mať v nových štátoch zaručené práva. Uveďte päť európskych štátov (okrem ČSR), v ktorých po I. svet. vojne žili Slováci v postavení národnostnej menšiny.

18. Prečítajte si uvedené slová českého ekonóma O. Kappa z roku 1928 a odpovedzte na nasledujúce otázky. „Spojenie dvoch území, ktoré sú na takom rozdielnom vývojovom stupni, je pre krajiny slabšie zároveň nutné i nebezpečné. Prezieravá štátna politika to musí vedieť a vedome podporovať vývoj produktívnych síl slabšieho územia“.

- Ktoré územie Československa bolo týmto „slabším územím“?
- Chránila Československá vláda priemysel tohto slabšieho územia dostatočne od začiatku?

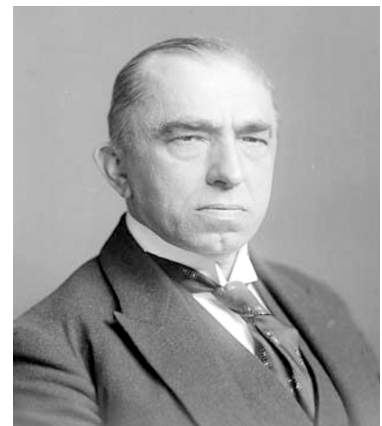
19. Marlene Dietrichová (na fotke) sa preslávila ako

- a) nemecká pilotka
- b) nemecká herečka
- c) nemecká politička

20. Vo februári 1919 bola obnovená, v dobovom jazyku oživotvorená, kultúrna inštitúcia Slovákov, ktorá v 19. storočí nedostala veľa času na rozvoj svojej činnosti. Uveďte názov tejto inštitúcie existujúcej dodnes.

21. K uvedeným obdobiam doplňte mená a priezviská prezidentov Československa. Ktorý z nich je na pripojenej fotografii?

22. Spomedzi uvedených pojmov vyberte tri, ktoré charakterizujú Slovenské národné povstanie.

*presné načasovanie, boj bez pomoci zvonka, čiastočný úspech, predčasnosť,
úplný neúspech, pomoc od spojencov*

23. Prečítajte si úryvky textu viažuce sa k povojnovým udalostiam v Československu a odpovedzte na nasledujúce otázky.

Na konci roka 1946 prichádzali poplašné správy: vysídľujú maďarské rodiny do Čiech, do pohraničných oblastí.... Keď sme prišli na železničnú stanicu v Štúrove, naložili nás spolu s jednou inou rodinou z Farnadu do jedného vagóna na prepravu dobytká. Kúriť vo vagónoch sa nedalo, vonku bolo mínus 20 stupňov... Celá súprava bola obkolesená vyzbrojenými vojakmi, takže sme sa od vagónov nemohli vzdialiť ani na krok. Neskoro popoludní odchádzala s nami súprava, so slzami v očiach sme sa pozerali naspäť, či ešte uvidíme niekedy toto okolie.....

- a) Uveďte názov pohraničných oblastí na západe a severozápade Československa, kam smerovali tieto maďarské rodiny.
- b) Tieto oblasti boli po druhej svetovej vojne vyludnené, keďže ich pôvodné obyvateľstvo bolo tiež presunuté. Uveďte, k akej národnosti patrilo toto pôvodné obyvateľstvo a kam bolo z týchto oblastí presunuté.
- c) Časť maďarského obyvateľstva musela zo Slovenska v tomto období odísť nielen do pohraničia, ale aj do inej krajiny. Uveďte ktorej.

24. Keby ste v roku 1946 dostali balíček od UNRRA a otvorili ho, tak by ste

- a) sa najedli
- b) zahynuli pri výbuchu nastraženej bomby
- c) si prečítali objednané knihy

25. Vyberte tri správne charakteristiky týkajúce sa hospodárstva v komunistických krajinách a zapíšte ich poradové písmená do odpovedového hárku.

- a) Podpora súkromného podnikania
- b) Zoštátnenie kľúčových odvetví hospodárstva
- c) Centralizované riadenie
- d) Orientácia na potreby spotrebiteľa
- e) Potláčanie iniciatívy
- f) Pružné reagovanie na zmeny

26. Krátko po skončení druhej svetovej vojny prišlo Britské impérium o svoju „perlu“ spomedzi kolónií – Indiu. Uveďte názvy ďalších dvoch súčasných štátov, ktoré vznikli na území bývalej kolónie India okrem samotnej Indie.

27. Tragickou súčasťou komunistického systému Československa v 50. rokoch 20. storočia bolo kruté prenasledovanie skutočných či iba vymyslených odporcov režimu, tzv. triednych nepriateľov. Vo vykonštruovanom procese bola odsúdená za velezradu aj česká politička, poslankyňa, obvinená ako hlava vymysleného sprisahania. Otvorene kritizovala komunistický režim a vďaka svojej neústupnosti sa stala symbolom odporu proti vládnucej komunistickej strane. Napíšte meno českej političky (na fotografii), ktorá bola jedinou popravenou ženou v rámci týchto procesov, a názov strany, za ktorú bola poslankyňou vtedajšieho československého parlamentu.

28. Populárny komediálny seriál MASH sa odohráva v prostredí americkej mobilnej vojenskej nemocnice, pôsobiacej v jednej ázijskej krajine počas vojny v rokoch 1950 – 1953. V ktorej krajine, dodnes rozdelenej, sa táto vojna odohrala?

29. Vytvorte správne dvojice z rokov a udalostí, ku ktorým k nim došlo v rámci skúmania vesmíru v 60. rokoch minulého storočia.

a) 1961	1) let prvého Američana do vesmíru
b) 1962	2) let prvej ženy do vesmíru
c) 1965	3) pristátie prvého človeka na Mesiaci
d) 1969	4) let prvého človeka do vesmíru

30. V 60. rokoch 20. storočia v USA rozšírilo mládežnícke hnutie, ktorého prívrženci sa nazývali „deti kvetov“. Odmietali vojnu, ktorú vtedy viedli USA proti Vietnamu a vytvorili ideológiu, ktorá hlásala lásku a mier, spontánnosť, slobodu, ale aj drogy. Vystihovalo ich výstredné oblečenie, pestré doplnky a odmietanie konvencie. Hudba, protesty a manifestácie voči vojne s heslami mieru a lásky nabrali ešte väčší rozkvet s príchodom skupiny mladých chlapcov z Liverpoolu, ktorí založili hudobnú skupinu a ich piesne sú populárne dodnes. Napíšte názov hnutia a meno hudobnej skupiny.

31. V jednej z krajín socialistického bloku začali budovať tzv. socializmus s ľudskou tvárou. Odpovedzte na súvisiace otázky.

- a) V ktorom štáte socialistického bloku sa tak stalo?
- b) Ako s týmto budovaním súvisí ročné obdobie?
- c) Uveďte meno a priezvisko politika - najvýznamnejšieho predstaviteľa a symbolu tohto snaženia.
- d) V ktorom roku bolo toto snaženie ukončené a akým spôsobom?

32. Stručne vysvetlite, čo to bol počas socializmu tzv. samizdat.

33. K rokom a pojmom uvedeným v odpoved'ovom hárku doplňte meno najvyššieho predstaviteľa Sovietskeho zväzu, ktorý je s nimi spojený.

34. Pád východného bloku v roku 1989 priniesol v nasledujúcich rokoch zánik štyroch európskych štátov, ktoré boli pôvodne jeho súčasťou. Vymenujte tieto štáty.